

LUND UNIVERSITY

Åsikter och engagemang i samhällsfrågor: Resultat från en webbundersökning

Bäck, Emma; Bäck, Hanna; Montgomery, Henry; Funck, Felix

2013

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Bäck, E., Bäck, H., Montgomery, H., & Funck, F. (2013). *Åsikter och engagemang i samhällsfrågor: Resultat från en webbundersökning*. (Psykologiska rapporter från Lund). Institutionen för Psykologi.

Total number of authors:

4

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Psykologiska rapporter från Lund

Volym 6, Nr. 1, 2013

Åsikter och engagemang i samhällsfrågor Resultat från en webbundersökning

*Emma A. Bäck, Hanna Bäck, Henry Montgomery och Felix Funck
Institutionen för psykologi, Lunds universitet*

LUNDS UNIVERSITET

Psykologiska rapporter från Lund
Redaktör: Magnus Lindgren
ISSN 1404-8124

INNEHÅLL

KORT OM FÖRFATTARNA	5
SAMMANFATTNING	7
DELTAGARE I STUDIEN	8
IDEOLOGI OCH POLITISKT TILLHÖRIGHET	10
Viktiga politiska frågor	13
DEMOKRATI, FÖRTROENDE OCH STYRELSESKICK	15
POLITISKT DELTAGANDE	18
Att förklara politiskt deltagande	20
Användande av sociala medier	21
Mobilisering	23
Politisk aktivitet i samband med viktiga samhällsfrågor	24
AVSLUTANDE KOMMENTARER	27
KÄLLFÖRTECKNING	29

KORT OM FÖRFATTARNA

Hanna Bäck, Docent. Hanna Bäck är docent och universitetslektor på Statsvetenskapliga institutionen vid Lunds universitet. Innan dess var hon vid Mannheim Centre for European Social Research. Hon fick sin doktorsexamen från Uppsala universitet i oktober 2003, och har varit post doc vid Europeiska universitetsinstitutet i Florens, Italien (2005-2006), och University of Twente i Nederländerna (2006-2007). Hennes forskning är främst inriktad på politiska partier och regeringskoalitioner i västeuropeiska parlamentariska demokratier.

Emma A. Bäck, Dr. Emma Bäck disputerade vid Psykologiska institutionen, Stockholms universitet, 2011. Hennes huvudsakliga intresseområde är socialpsykologi och då främst i relation till politisk psykologi. Hennes avhandling handlade om hur individer uppfattar andra människor som antingen delar deras åsikt, eller har en annan åsikt i en viss social fråga. Vidare studerade hon hur dessa uppfattningar varierar beroende på om ett beslut i den aktuella frågan fattades med olika demokratiska eller icke-demokratiska beslutsformer.

Henry Montgomery, Prof. Henrys forskning behandlar mentala processer och strukturer som är förknippade med människors värderingar, bedömningar, och beslut, med tillämpningar inom ekonomiska, medicinska, organisatoriska och politiska sammanhang. Några av hans aktuella forskningsprojekt är "Hur människor förklarar handlingar", psykologisk samhörighet, och strukturen av livsvärderingar och utveckling av en skala för bedömning av livets värden.

Felix Funck, Projektassistent. Felix blev klar med sina studier i psykologi vid Lunds universitet hösten 2012 och har sedan dess arbetat

som projektassistent vid psykologiska institutionen. Han har en mastersexamen i psykologi och skrev både kandidat- och masteruppsatser inom det socialpsykologiska området. Forskningsintressen innefattar bland annat socialpsykologi och moralpsykologi.

1. SAMMANFATTNING

Våren 2013 genomfördes en större, representativ och icke-experimentell, webbenkätundersökning. Undersökningen som genomfördes skickades ut till 2000 slumpvis utvalda personer inom Sveriges gränser. Enkäten, som handlade om åsikter och engagemang i samhällsfrågor berörde frågor såsom vad man tycker i olika samhällsfrågor, hur mycket man deltar i olika politiska aktiviteter, om, och i så fall hur ofta, man använder olika sociala media för att engagera sig politiskt, politisk tillhörighet och andra liknande faktorer. Olika resultat och fynd diskuteras.

Studien var en del i ett större projekt vars huvudmål är att studera politiskt deltagande och politiska åsikter, och hur man kan förklara vem som deltar och varför. Andra studier i projektet inkluderar laboratorie-experiment och experimentella enkätundersökningar. Projektet i sin helhet är ett samarbete mellan Statsvetenskapliga institutionen, Lunds universitet, Institutionen för Psykologi, Lunds universitet, och Psykologiska institutionen, Stockholms universitet. Projektet finansieras av Vetenskapsrådet 2012-2014.

2. DELTAGARE I STUDIEN

Förfrågan om deltagande skickades ut till 2000 slumpvis utvalda individer från den svenska befolkningen. Adresser köptes in från SPAR (Statens Person och Adress Register). Förfrågan skickades ut som ett vykort och på detta fanns länken till webbenkäten. Första utskicket gjordes i maj 2013, och datainsamlingen pågick sedan under ca 6 veckors tid. Sammanlagt deltog 239 personer. Det innebär att svarsfrekvensen låg på ca 12%. Dock är det svårt med jämförelser eftersom detta var en webbenkät. För att kontrollera att det aktuella urvalet ändå kan betraktas som representativt för den svenska befolkningen har ett antal jämförande analyser mellan våra svarande och motsvarande siffror på nationell nivå gjorts. Dessa analyser återfinns genomgående i rapporten. Dock har vi inte kunnat hitta några större avvikelser, och kan därmed konstatera att trots det stora bortfallet, tycks vårt urval vara representativt och därmed är de analyser som presenteras att betrakta som giltiga för den svenska populationen.

Av de 239 personer som deltog i undersökningen var 130 män och 109 kvinnor. Givet att andelen män och kvinnor i den svenska befolkningen är ungefär lika stora så innebar detta att män var något överrepresenterade bland respondenterna. Detta är något förvånande med tanke på att kvinnor i allmänhet tenderar att ha en något högre svarsbenägenhet på dylika undersökningar (Vernersdotter, 2011). Dock är skillnaden i kön för de svarande så pass liten att den kan anses som försumbar.

Genomsnittsåldern var 43 år. Den yngsta personen som deltog var 19 år medan den äldsta som medverkade var 66 år gammal. Det var svårt att se några egentliga ålderskillnader bland de som deltog i undersökningen utan antalet deltagare var väldigt jämt över alla åldrar. Detta skiljer sig från det vanliga mönstret i den här typen av undersökningar då man tvärtemot brukar finna att fler äldre än yngre svarar (Vernersdotter, 2011). Dock gäller det mer traditionella former av undersökningar och då detta var en web-baserad undersökning kan tänkas att fler yngre var benägna att svara i jämförelse med vad tidigare studier funnit.

På det stora hela så var urvalet med avseende på ålder representativt för befolkningen även om unga var något överrepresenterade (Vernersdotter, 2011).

Närmare 20 % av deltagarna uppgav att de själva eller någon av deras föräldrar är födda utomlands.

3. IDEOLOGI OCH POLITISK TILLHÖRIGHET

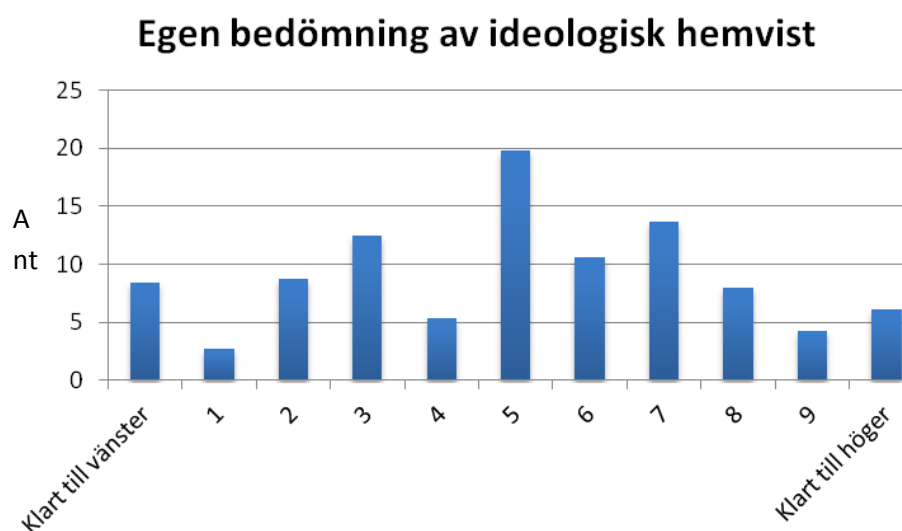
De flesta deltagarna identifierade sig som moderater eller socialdemokrater. Minst antal deltagare identifierade sig själv med kristdemokraterna. Vi jämförde dessa siffror med Sifos siffror på frågan vad man skulle rösta på om det var val idag. Dessa siffror kommer från samma period och bör därmed vara jämförbara. Resultatet är ungefär detsamma med vissa relativt små skillnader för de mindre partierna. Deltagarnas politiska tillhörighet kan ses i Tabell 1 nedan.

Tabell 1. Procent deltagare som identifierar sig med respektive politiskt parti, samt jämförande nationella siffror.

Partitillhörighet	Procent	Sifo
Vänsterpartiet (V)	9,5	7,0
Socialdemokraterna (S)	27,4	34,4
Centerpartiet (C)	4,2	3,5
Folkpartiet liberalerna (FP)	3,2	5,4
Moderata samlingspartiet (M)	26,3	27,9
Kristdemokraterna (KD)	1,1	3,6
Miljöpartiet de gröna (MP)	9,5	8,9
Sverigedemokraterna (SD)	3,2	8
Annat parti	3,2	*
Vill ej svara	11,6	*
Vet ej/nej inget parti	1,1	*

Anmärkning: * innebär att det inte finns jämförande siffror att tillgå på nationell nivå.

Rangordnat på en skala från vänster till höger så fanns det ingen större övervikt åt endera hållet med en tendens till att de flesta personerna låg i mitten på skalan medan färre personer bedömde sig som klart till höger eller klart till vänster. Detta kan ses i Figur 1 nedan, där deltagarna skattat sin ideologiska hemvist.

Figur 1. Deltagarnas bedömning av sin egen ideologiska hemvist, rangordnat från vänster till höger.

I undersökningen så uppfattade sig 37,6 procent som ideologiskt tillhörande vänster och 42,6 procent som tillhörande höger samtidigt som 19,8 procent uppfattade sig själva som varken eller. Dessa resultat påminner mycket om resultaten från tidigare undersökningar från Statistiska Centralbyrån (SCB) som funnit att 47 procent av väljarna uppfattade sig själva som höger medan 34 procent uppfattade sig själva

som vänster vid valet 2010 samtidigt som 19 procent svarade varken eller (Oscarsson & Holmberg, 2013).

Ålder visade sig ha ett statistiskt säkerhetsställt samband med hur deltagarna placerade sig själva på skalan från vänster till höger. De deltagare som uppfattade sig själva som ideologiskt tillhörande höger var något yngre, dock var den egentliga påverkan på hur man placerade sig liten. Detta går tvärtemot vad tidigare forskning har kommit fram till då man istället har funnit att äldre väljare tenderar att vara mer benägna att rösta höger (Holmberg, 2003). Eventuellt kan det under de senaste tio åren ha skett ett skifte i relationen mellan ålder och ideologisk hemvist. En anledning att tro detta är att det skett ett skifte i regeringen sedan den tidigare undersökningen gjordes.

Viktiga politiska frågor

För att få en uppfattning om vilka frågor deltagarna uppfattade som viktiga, gavs de ett antal olika förslag som diskuterats i den politiska och samhällseliga debatten. Vi bad de sedan ange vilket av dessa förslag de var mest negativt inställda till. Resultaten i procent visas i tabell 2, nedan.

Tabell 2. De förslag deltagarna är mest negativt inställda till angivet i procent

	(%)
Höjning av pensionsåldern till 70 år	24,9
Bygga ut kärnkraften	9,1
Höja inkomstskatten	9,1
Införa terminsavgifter för högre utbildning	7,1
Ta emot fler invandrare	13,4
Underlätta djurförsök inom forskning	6,3
Lika delad föräldraledighet	1,6
Ökad privatisering av sjukvård	9,1
Underlätta uppsägning av personal	6,3
Tillåta polisövervakning av privatpersoners mobilsamtal	13,0

Det är tydligt att det förslag som deltagarna var mest negativt inställda till är förslaget att höja pensionsåldern till 70 år, där nästan en fjärdedel uppgav att det var det förslag man motsatte sig mest av de angivna förslagen. Det är intressant att koppla detta till att det var en något större andel yngre deltagare än normalt i den här studien. Det tyder på att även yngre personer anser detta vara en viktig fråga. Vi kunde se att

det fanns en relation mellan ålder och vad man tyckte om det här förslaget så att ju äldre man var, desto sämre tyckte man att förslaget var. Det kanske inte är så märkligt med tanke på att ju närmare pensionen en person är desto större påverkan på livet skulle det bli att jobba ytterligare år. Det fanns även ett samband med kön så att kvinnor var mer negativt inställda till att arbeta längre än män. Vi vet inte vad det kan bero på, men kanske kan det röra sig om att kvinnor oftare har lågstatusyrken som är slitsammare än män (Vänje, 2013) vilket skulle innebära att det skulle vara jobbigare att arbeta längre. Detta är dock endast spekulationer.

Det näst viktigaste förslaget man motsatte sig var förslaget att Sverige ska ta emot fler invandrare. Det fanns ett samband mellan ålder och vad man tyckte om förslaget så att äldre personer var mer negativt inställda till att Sverige skulle ta emot fler invandrare. Det fanns dock inget samband med kön, dvs mäns och kvinnors inställning till förslaget skiljde sig inte åt. Tätt efter kom förslaget att tillåta polisen att övervaka privatpersoners mobilsamtal. Analyser visade att både kön och ålder var relaterat till åsikter om förslaget att låta polisen övervaka privatpersoners mobilsamtal. Ju äldre man var, dest mer positivt inställd var man till förslaget och kvinnor var mer positiva till förslaget än män. Båda dessa förslag har förekommit frekvent i samhällsdebatten och man kan därför tänka sig att människor har en bestämd uppfattning om dessa frågor.

4. DEMOKRATI, FÖRTROENDE OCH STYRELSESKICK

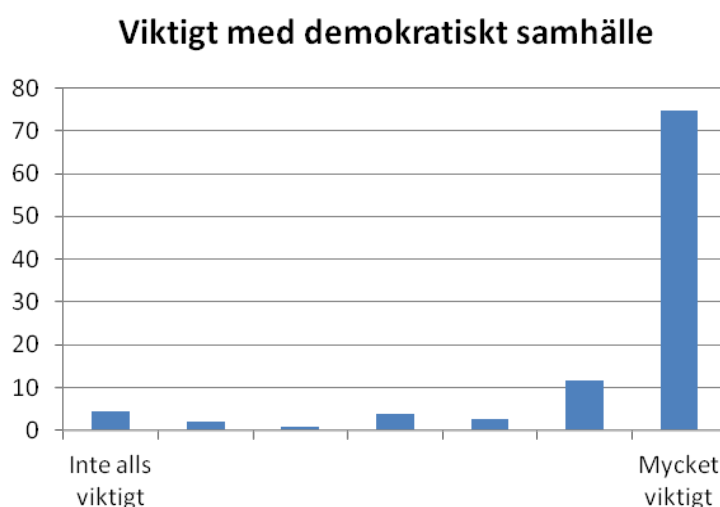
De allra flesta som deltog i studien var ganska nöjda med hur demokratin fungerar i Sverige, något som överensstämmer väl med tidigare undersökningar från SOM-institutet (Bergström, 2012), vilket är ett centrum vid Göteborgs universitet som inriktar sig på att undersöka den här typen av frågor. SOM står för samhälle, opinion och media. Jämförande siffror mellan den aktuella studien och siffror för Skåne visas i Tabell 3 nedan. Kvinnor tyckte i högre grad än män att det var viktigt att bo i ett land som var demokratiskt styrt. Även ålder som nverkade på hur viktigt man tyckte det var att bo i ett demokratiskt land på så sätt att man tyckte det var viktigare att bo i ett demokratiskt styrt land med ökad ålder.

Tabell 3. Procentsatser för hur nöjda deltagarna är med demokratin i Sverige samt jämförande siffror för Skåne 2011.

	(%)	SOM i Skåne (%)
Mycket nöjd	13,3	12
Ganska nöjd	62,5	60
Inte särskilt nöjd	15,2	21
Inte alls nöjd	9,0	6

Liknande mönster gick att se för hur viktigt man tyckte att det var att bo i ett demokratiskt styrt land där den överväldigande majoriteten av alla

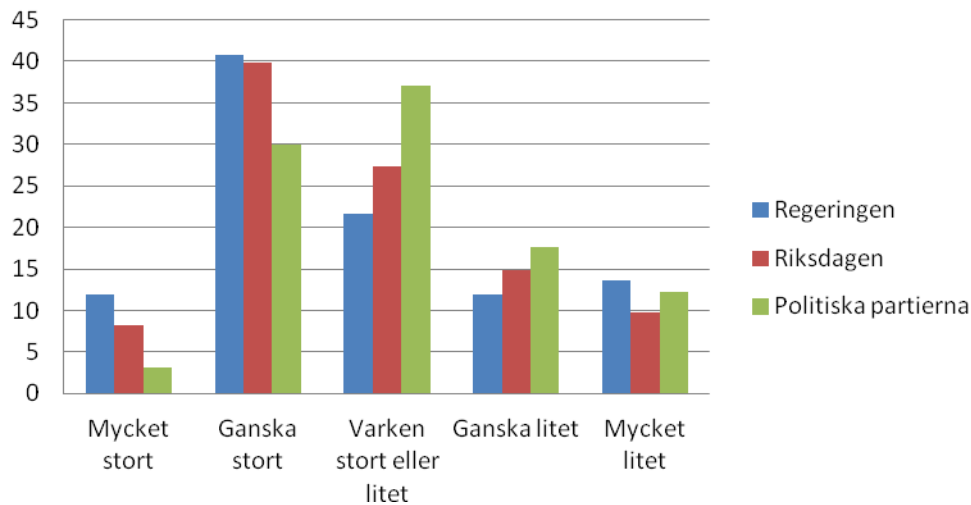
deltagare ansåg också att det var mycket viktigt att bo i ett demokratiskt land. Detta visas i Figur 2 nedan. Män och kvinnor skilde sig inte åt vad gäller förtroendet för hur regeringen sköter sitt arbete men det var tydligt att kvinnor var mer nöjda än vad männen var med riksdagen och med de politiska partierna.

Figur 2. Hur viktigt är det att bo i ett demokratiskt samhälle, angett i procent

Flertalet personer hade ganska stort förtroende eller mycket stort förtroende för hur demokratin fungerar i riksdagen. Förtroendenivån var även hög för andra demokratiska institutioner såsom regeringen och för de olika politiska partierna. Procentsatser kan ses i Figur 3 nedan. En intressant notering är att medan de flesta verkar nöjda med regeringen och riksdagens arbete, tycks de vara något mindre nöjda med de politiska partiernas arbete. Detta liknar tidigare mönster (Holmberg & Weibull, 2012).

Förtroende för regering, riksdag och partier

Figur 3. Variation i förtroende för regeringen, riksdagen, och de politiska partierna, angett i procent.

De allra flesta deltagare, från båda könen var ganska nöjda med hur demokratin fungerade i Sverige. Kvinnor tenderade att vara mer nöjda och mindre missnöjda än vad männen var. Äldre människor tenderade i någon mån att vara nöjdare med demokratin i Sverige än yngre människor. Det fanns inga statistiskt säkerställda skillnader för ålder avseende förtroendet för demokratin i Sverige, regeringen, riksdagen och de politiska partierna. Man hade alltså varken större eller mindre förtroende för regering, riksdag eller de politiska partierna beroende på hur gammal man var. Det fanns ett samband mellan var man placerade sig själv på en höger vänster skala och hur stort förtroende som man hade för regeringen. Närmare bestämt så hade de som uppfattade sig själva som vänster mindre förtroende för regeringen än de som uppfattade sig själva som höger. Detta är vad man kan vänta sig med tanke på att sittande regering är borgerlig.

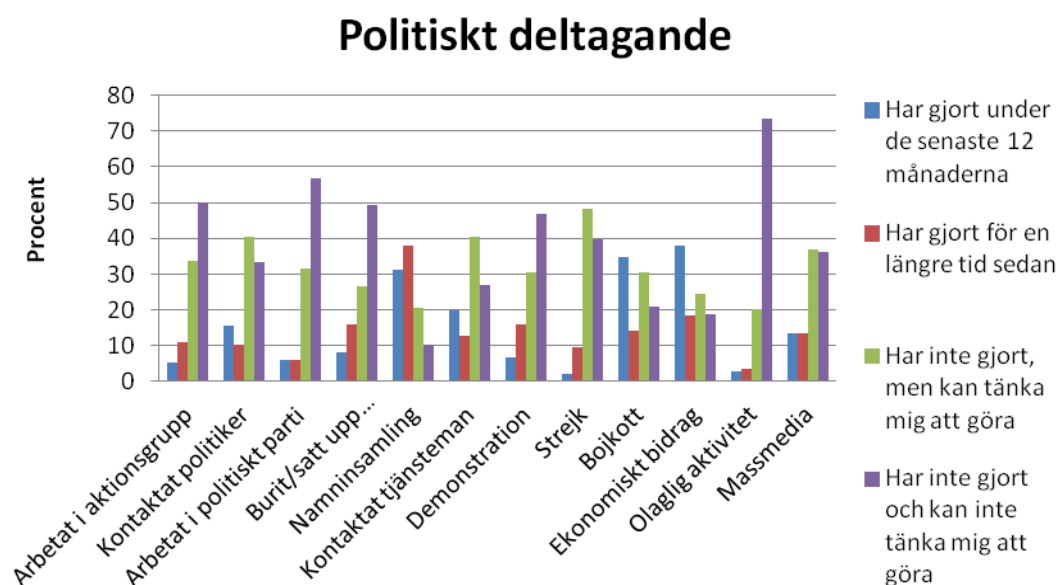
5. POLITISKT DELTAGANDE

Politiskt deltagande innefattar i vilken utsträckning man är aktiv i olika former av politiska aktiviteter. I forskningssammanhang så brukar man skilja på fyra olika former av politiskt deltagande. För det första talar man om att man deltar i politiska val genom att rösta. Den andra formen är det som kallas partiaktivitet, vilket innebär om man är aktiv i något parti. Den tredje formen är att ta kontakt med någon politisk företrädare. Slutligen finns även det som kallas för protestaktivitet vilket innefattar olika former av mer eller mindre okonventionella metoder, t ex delta i en demonstration eller skriva under en namninsamling (Bäck et al, 2011).

De flesta deltagare var positiva till att rösta, och 85 % uppgav att de röstade i senaste riksdagsvalet. Endast 6 % uppgav att de inte röstat trots att de var röstberättigade. Två procent mindes inte om de röstade och 7 % var inte röstberättigade. Dessa siffror stämmer bra överens med rikssnittet då valdeltagandet vid förra riksdagsvalet, 2010, uppgick till 84,6 % (SCB). Vidare uppgav 87 % av deltagarna att de planerar att rösta i nästa riksdagsval.

I den här undersökningen var vi främst intresserade av den fjärde formen av deltagande, dvs protestaktivitet. I den aktuella undersökningen var det tydligt att för de flesta formerna av politiskt deltagande så var det ytterst få deltagare som gjort någon av dem och som skulle kunna tänka sig att göra någon av dem. Undantagen från denna regel var om man kontaktat en tjänsteman inom stat, kommun eller landsting (totalt 32 % hade gjort det), om man skrivit under en namninsamling (totalt 69 % hade gjort det), om man bojkottat vissa

varor (totalt 49 % hade gjort det) samt om man bidragit ekonomiskt eller samlat in pengar till något politiskt ändamål (totalt 57 % hade gjort det). Ytterst få personer hade deltagit i något olagligt (totalt 6 % hade gjort det) eller deltagit i en strejk (totalt 12 % hade gjort det). Figur 4 nedan visar de olika former av deltagande som var med i undersökningen. Det är intressant att se att när det gäller t ex delta i strejk, var det få som faktiskt gjort det, men många (48 %) som uppgav att de skulle kunna tänka sig att göra det. Det kan tyda på att många är beredda att handla om situationen skulle kräva det, men att man i dagsläget är tillräckligt nöjd med sina villkor så att en strejk inte är befogat.

Figur 4. Deltagande i olika politiska aktiviteter uppdelat på 1) om man har deltagit under de senaste 12 månaderna, 2) för en längre tid sedan, 3) om man inte gjort det men kan tänka sig att göra det, samt 4) om man inte gjort det och heller inte kan tänka sig att göra det, anggett i procent.

Att förklara politiskt deltagande

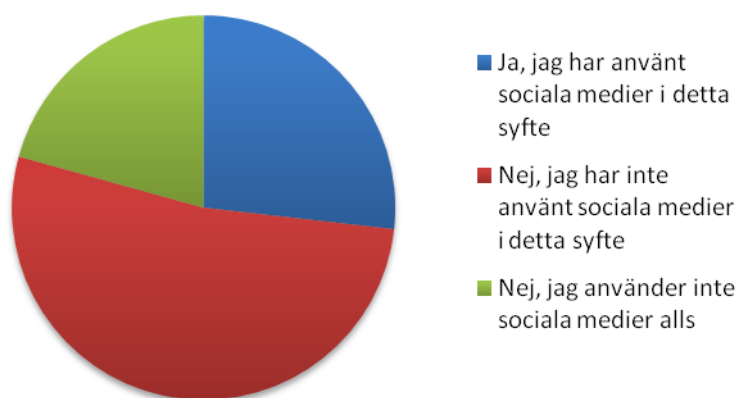
En intressant fråga är vad som ligger bakom att olika människor väljer att delta i olika typer av politiska aktiviteter. Alltså, hur kan man förklara vem som gör vad och varför? I detta syfte har vi undersökt olika förklarande faktorer med avseende på de ovan beskrivna deltagandeformerna. Till att börja med har vi tittat på hur man bedömer sin egen ideologiska hemvist och hur detta är relaterat till de olika formerna av politiskt deltagande. Genomgående för alla former av politiskt deltagande var att de som bedömde sig själva som mer till höger var mindre benägna att ha deltagit i de olika aktiviteterna jämfört med dem som uppfattade sig själva som mer till vänster. Enkelt uttryckt kan man säga att människor som har en vänsterinriktad värdegrund tenderar att vara mer politiskt aktiva i den här typen av aktiviteter.

Vidare har vi tittat på olika samhällseliga normer. Om man tycker att det är okej att bryta mot en lag av samvetsskäl, är det också större sannolikhet att man deltagit i olagliga aktiviteter, demonstrationer samt bojkottat vissa varor. Omvänt, gäller även att om man ansåg att det är viktigt att följa lagar och förordningar, var man även mindre benägen att ha deltagit i olagliga aktiviteter. Ytterligare en förklarande faktor för deltagande i demonstrationer är hur viktigt man tycker att det är att delta i demonstrationer för att påverka den samhällseliga utvecklingen. På samma tema kan man också se att de människor som tycker det är viktigt att aktivt försöka påverka beslut i samhällsfrågor även är benägna att skriva på namninsamlingar i detta syfte.

Användandet av sociala medier

I och med utvecklingen av sociala nätverk på internet, sk sociala medier, förändras förutsättningarna för politiskt deltagande. Exempel på dessa nätverk är Facebook, Twitter, och att skriva blogginlägg i politiska syften. Exempelvis kan man genom dessa nya kanaler på ett nytt och snabbt sätt sprida information och dela politiskt material, och de möjliggör även nya sätt att kontakta politiska företrädare. Dessa kanaler tenderar också att underlätta politisk mobilisering (Gustavsson, 2013). I nuläget finns mycket lite forskning på hur användandet av sociala medier relaterar till politiskt deltagande eftersom fenomenet fortfarande är så pass nytt. Därför är det också intressant att titta närmare på just användandet av sociala medier och relationen till politiskt deltagande. Vad gäller användandet av sociala medier så hade 27 % av deltagarna använt dessa för att åstadkomma förändringar i samhället. Vidare hade 53 % inte använt sociala medier i detta syfte medan 21 % inte använde sociala medier alls. Detta illustreras i Figur 5 nedan.

Användande av sociala medier

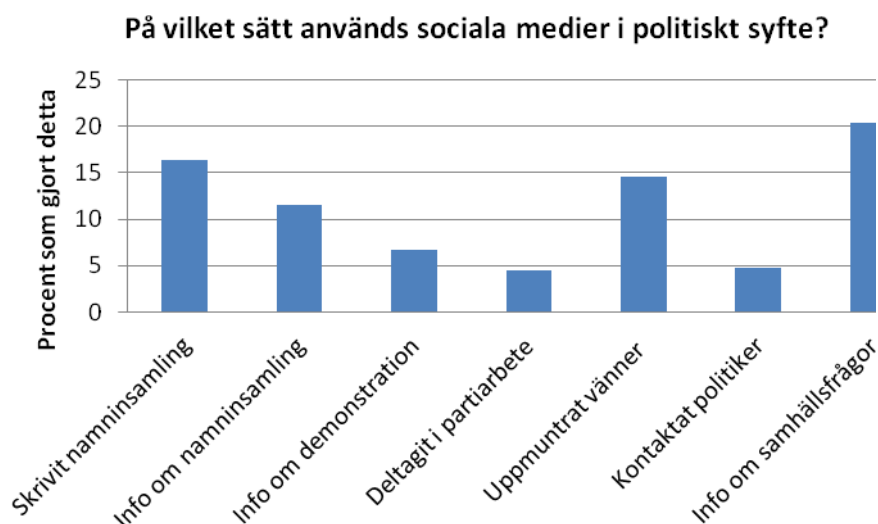

Figur 5. Användande av sociala medier i syfte att förändra samhället

Detta betyder att en ganska stor del, drygt en fjärdedel av deltagarna, faktiskt använder sig av internet och sociala medier för att frambringa samhällsliga förändringar. Detta tycks alltså vara en ganska betydelsefull kanal för spridning av politisk information. Detta indikerar också vikten av att studera sociala medier i framtida forskning där syftet är att försöka förstå deltagande i olika politiska aktiviteter.

Det fanns inga tydliga skillnader mellan könen avseende olika sätt att använda sociala medier. Män och kvinnor var alltså inte olika avseende om de använt sociala medier samt gällande olika typer av användande av sociala medier. Äldre personer var mindre benägna att använda sociala medier och använda dem för att åstadkomma förändringar i samhället. Det fanns inte heller några skillnader i ideologi mellan de olika sätten att använda/inte använda sociala medier.

För att få djupare information om hur sociala medier används i politiskt syfte frågade vi de som svarat att de använder sociala medier i detta syfte på vilket sätt de använde sig av dessa. Resultaten visas i figur 6.

Figur 6. Olika sätt att använda sociala medier i syfte att förändra samhället

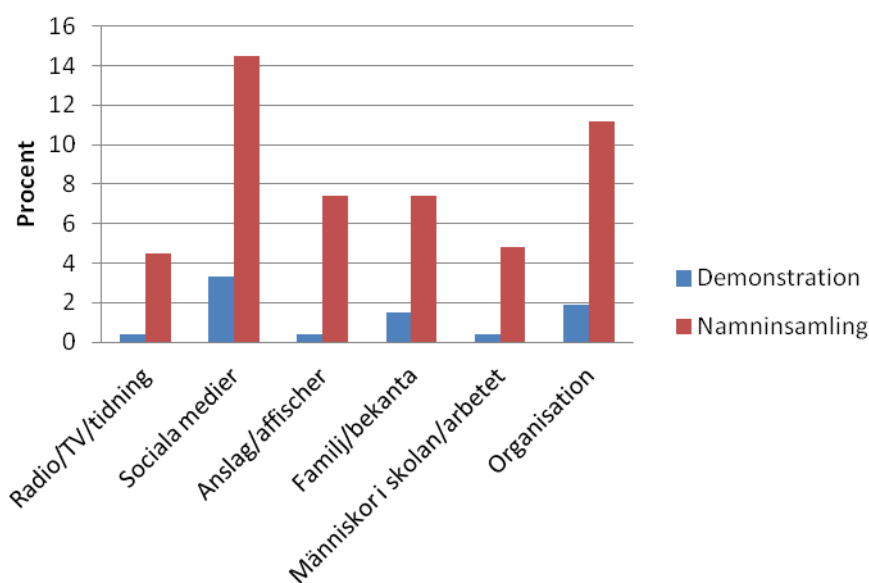
Som kan ses i figuren var det vanligaste sättet att använda sociala medier i politiskt syfte att dela information om samhällsfrågor, t ex genom att dela artiklar eller länkar (20 %). Ganska många hade också både skrivit under en namninsamling (16 %) samt delat information om namninsamlingar (12 %) via nätet. Det var också ganska många som uppmuntrat vänner/kontakter på en social nätverkssajt (t ex Facebook) att gå med i en grupp som har med samhällsfrågor att göra (15 %).

Mobilisering

Inom forskning om politiskt deltagande i framförallt protestaktivitet brukar man tala om mobilisering. Det handlar om hur människor och organisationer organiserar sig för att utföra t ex en demonstration. Vi ville ta reda på hur information om demonstrationer sprids och frågade därför de deltagare som uppgivit att de antingen deltagit i en demonstration eller skrivit under en namninsamling under de senaste 12 månaderna fått information om detta. En sammanställning av dessa resultat visas i Figur 7 nedan. På den lodräta axeln visas procentsatserna.

Av figuren nedan är det tydligt att sociala medier har en viktig funktion för spridning av information om protestaktiviteter. Den vanligaste sättet att ha fått information om både demonstration och namninsamling var just genom sociala medier. Att staplarna för demonstration är så låga beror på att det var en ganska liten andel av deltagarna som alls hade varit med i en demonstration de senaste 12 månaderna. Dessa resultat pekar återigen på vikten att ta sociala medier i beaktande i framtida forskning inom det här området.

Informationskanaler

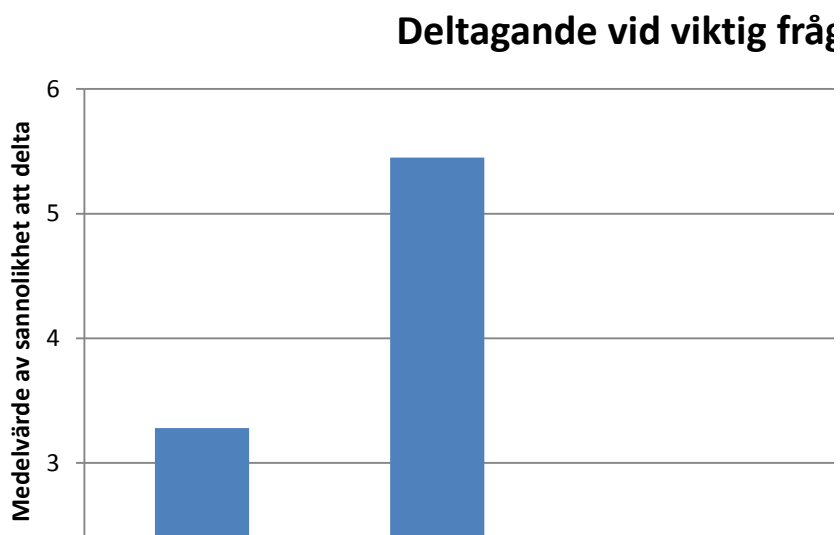

Figur 7. Informationskanaler för deltagande i demonstration och/eller namninsamling

Politisk aktivitet i samband med viktiga samhällsfrågor

Inledningsvis beskrev vi olika politiska förslag som framkommit i den offentliga debatten, och tabell 2 visade i vilken utsträckning deltagarna motsatte sig dessa förslag. Eftersom vi i den här studien intresserade oss för politiskt deltagande ställde vi även frågan vad deltagarna skulle kunna tänka sig att göra för att stoppa det aktuella förslaget som de själva var mest negativt inställda till. Följande former av deltagande bedömdes; delta i demonstration, skriva under en namninsamling, delta i en illegal aktivitet, använda sociala media, samt rösta. Resultaten visas i Figur 8 nedan. Svaren varierade på en skala från 1-7, där 1 = Inte alls troligt att jag skulle göra, till 7 = Mycket troligt att jag skulle

göra. Skalan återges på den lodräta axeln i figuren. Låga staplar innebär därmed att man inte är villig att göra detta, medan höga staplar innebär en ökad villighet att delta.

Figur 8. Sannolikhet att delta i olika former av politisk aktivitet för att stoppa ett förslag man starkt motsätter sig.

Som kan ses av figuren var villighet att skriva under en namninsamling och rösta för att stoppa ett ovälkommet förslag mycket högt. Det var också hög villighet att delta i en demonstration och använda sociala medier i detta syfte.

Även här visade det sig att det var de personer som identifierade sig mer till vänster som uppgav att de var villiga att delta i demonstrationer, namninsamlingar och rösta. Det fanns dock inga relationer mellan villighet att delta i en olaglig aktivitet eller använda sociala medier och egen skattad ideologi. Det innebär att för de traditionella formerna av protest som är lagliga, dvs att demonstrera och samla namn är detta

fortfarande vanligast bland människor med en vänsterorienterad ideologisk grund (Wennerhag, 2012). Men när det gäller nyare former, som att använda sociala medier, eller olaglig aktivitet, fanns ingen skillnad i vilken ideologisk grund man har. Det innebär att både höger- och vänsterorienterade individer deltar i dessa aktiviteter i samma utsträckning.

6. AVSLUTANDE KOMMENTARER

Trots det stora bortfallet av svarande på enkäten tyder de jämförande analyser vi gjort med nationella siffror på god representativitet. T ex när det gäller ålder, kön, politisk och ideologisk tillhörighet råder inga stora avvikelser mellan de svarande i den här studien och motsvarande siffror på nationell nivå. Resultaten från den här rapporten bör därmed gälla för Sveriges befolkning i stort.

Av de förslag som presenterades enkäten var de flesta mest negativa till förslaget att höja pensionsåldern till 70. Framför allt var äldre personer och kvinnor negativa till detta. Det förslag som kom efter var att Sverige skulle ta emot fler invandrare. Även där var äldre personer mer negativa. Det fanns ingen könsskillnad.

När det gäller deltagande i protestaktivitet kan vi se att de flesta som deltagit i någon form av protest har skrivit under namninsamlingar, bojkottat vissa varor eller bidragit ekonomiskt. I övrigt var deltagande i protestaktiviteter ganska lågt. Det som i första hand kan förklara vem som deltar verkar vara ideologi, där individer med en mer vänsterorienterad ideologi är mer aktiva. När det gällde olagliga aktiviteter eller användandet av sociala medier fanns dock ingen skillnad i ideologisk uppfattning.

Användandet av sociala medier i syfte att påverka samhället är något som ökar, därför ställde vi specifika frågor om användandet av sociala medier. Av deltagarna hade 27% använt sig av sociala medier i politiskt syfte. Det vanligaste sättet var att man delade samhällsinformation, t ex

genom länkar och artiklar. Det var också ganska många som hade skrivit under en namninsamling via sociala medier och uppmuntrat vänner att gå med i grupper som arbetar med samhällsfrågor. Sociala medier visade sig också vara en viktig informationskanal när det gäller just namninsamlingar i första hand.

Generellt kunde vi se ett högt förtroende för regering, riksdag och partier. Det uppgavs också vara väldigt viktigt att bo i ett demokratiskt samhälle.

KÄLLFÖRTECKNING

Bergström, A. (2012). Medborgardemokrati i Skåne (SOM-rapport nr 2012-19). Göteborgs universitet.

Bäck, H, Teorell, J, & Westholm, A. (2011). Explaining modes of participation: A dynamic test of alternative rational choice models. *Scandinavian Political Studies, Vol 34* (1).

Gustavsson, N. (2013). Leetocracy: Political participation, social network sites and inequality (Doktorsavhandling). Lunds universitet.

Holmberg, S. (2003). Hade Churchill rätt? I Henrik Oscarsson (red) *Demokratitrender SOM-rapport 32*. Grafikerna Livréna AB.

Holmberg, S. & Weibull, L. (2012). Förtroendebarmetern 2012. http://medieakademin.welcom.se/pdf/fortroendebarmetern_2012.pdf

Oscarsson, H. & Holmberg, S. (2013). Allt mer lättrörliga väljare. Demokratistatistik. Rapport 16. Statistiska centralbyrån.

Sifo. (2013). Väljarbarmetern för April 2013.

Wennerhag, M. (2012). Demonstrerandets normalisering? I L. Weibull, H. Oscarsson & A. Bergström (red). *I framtidens skugga*. Göteborgs universitet: SOM-institutet.

Vernersdotter, F. (2012). Den nationella SOM-undersökningen 2011 i Lennart Weibull, Henrik Oscarsson & Annika Bergström (red) *I framtidens skugga*. Göteborgs universitet: SOM-institutet.

Vänje, A. (2013). Kunskapssammanställning: Under luppen – Genusperspektiv på arbetsmiljö och arbetsorganisation. Stockholm: Arbetsmiljöverket.